

Panorama knih**Jan Šmarda:
V odraženém světle***

Kniha prof. MUDr. Jana Šmardy, DrSc., nese podtitul Z komentářů, úvah, esejů, causerií a vzpomínek patnácti let. Není tedy prací odbornou, i když odbornost autora – mikrobiologa v ní ke čtenáři promlouvá často. Co však z devětadvaceti příspěvků na nejružnější témata vyplyne především, je autorův velký rozhled po kulturním dění a jeho zájmy, které zdaleka nejsou pouze odborné. Vedle biologických a lékařských témat se tu objevují úvahy etické, umělecké i obecně kulturní. Vzpomínky pak osvětlují nejenom autorovy životní osudy, ale především kořeny, z nichž jeho bohatá osobnost čerpá svou stálou aktivitu.

Úvahy přetištěné z různých časopisů často komentují i současné dění a problémy, s nimiž se naše společnost potýká. A protože jsou za sebou řazeny chronologicky, má čtenář možnost připomenout si události, které jako by nás minuly, a přesto ony nebo jejich řešení ovlivňují náš život dodnes. Tak je tomu třeba s otázkou existence fakulturních nemocnic v našem systému lékařství a lékařského školství (stať č. 9 ze srpna 1996). Skutečnost, že se Šmarda k některým tématům (např. genetiky) vrací, dává nám možnost uvědomit si, jaký vývoj dané oblasti biologie během posledních patnácti let prodělaly. A je to vývoj úctyhodný.

Co však ve Šmardových příspěvcích zůstává stále, je jeho základní naladění, naladění člověka a vědce. Šmarda má pochopení pro praktické problémy, které z pokroků vědy vyplývají pro pacienty i pro instituce, jejichž úkolem je jim pomáhat. Varuje a hledá řešení, která by zachovala základní humanistické poslání medicíny: pomáhat člověku prožít svůj život pokud možno plně a kvalitně. Zároveň se jeví jako osobnost, která neúprosně bojuje s neracionálním pohledem na skutečnost tam, kde by se měl opravdu uplatnit především rozum – ve vědě.

Nadace Universitas Masarykiana programově vyhledává postavy, které v sobě spo-

jují lidský i vědecký rozměr. U Jana Šmardy se jí to podařilo.

(ih)

* Nadace Universitas Masarykiana, Brno, nakladatelství a vydavatelství Nauma, Brno, 2002, 70 stran.

**Ludmila Urbanová, Andrew Oakland:
Úvod do anglické stylistiky**

V nakladatelství Barrister & Principal vyšla v roce 2002 dlouho očekávaná publikace *Úvod do anglické stylistiky* doc. PhDr. Ludmily Urbanové, CSc., a Andrewa Oaklanda, M.A. Oba autoři jsou zkušenými vysokoškolskými pedagogy působícími na naší univerzitě. Po několika letech společného působení na katedře anglistiky Pedagogické fakulty učí Urbanová na katedře anglistiky a amerikanistiky Filozofické fakulty, kde se věnuje především vzdělávání postgraduálních studentů a výzkumu mluvené angličtiny, zatímco Oakland vyučuje na Pedagogické fakultě, kde se kromě výuky praktického jazyka věnuje dějinám a kultuře Velké Británie a britským dialektům.

Autoři se ve svém společném díle zabývají rozdíly mezi anglickým a českým způsobem vyjadřování s důrazem na mluvený jazykový projev, jehož význam se právě v poslední době značně zvýšil v souvislosti s mediálními prostředky komunikace. Prakticky orientovaná publikace se opírá o nejnovější poznatky z oblasti pragmatiky, sociolingvistiky a analýzy diskurzu. Všech jedenáct kapitol práce obsahuje velké množství příkladů a u klíčových termínů jsou v závorce uváděny anglické ekvivalenty, což uvítají především studenti oboru anglistiky. Kromě příkladů je kniha doplněna častými citáty zvláště z anglicky psané odborné literatury. Každá kapitola je zakončena kontrolními stylistickými cvičeními s klíčem, takže může dobře posloužit také pro samostatné studium.

Pokud jde o jednotlivé části práce, po krátkém úvodu následuje kapitola, která se

zabývá mluvenou angličtinou v rovině zvukové, gramatické a lexikální. Kromě základních rozdílů mezi jazykem psaným a mluveným je pozornost věnována zvláště roli kontextu při interpretaci promluvy. Další část se zaměřuje na psaný jazykový projev, jeho grafickou podobu i na gramatickou a lexikální strukturu.

Kapitola o formálním a neformálním stylu, která se opírá hlavně o poznatky z oblasti pragmatiky (např. kooperativní a zdvořilostní princip), bude jistě přínosná a zajímavá nejen pro studenty angličtiny, ale i pro širší veřejnost. Stejně přínosná je též následující část pojednávající o věcném a expresivním stylu, v níž je velký důraz kladen na funkce jazyka a modifikaci ilokuční síly výpovědi. Čtenářsky poněkud náročnější bude zřejmě kapitola zabývající se kohezí a koherencí jako prostředky textové propojenosti. Díky přehlednému členění kohezích prostředků na prostředky lexikální a gramatické však jistě přispěje k pochopení důležitosti koherence jazykového projevu.

Jak už naznačuje samotný název Interpunkce v anglickém psaném projevu, je další část věnována interpunkci a jejím základním pravidlům, a může se tak stát spolehlivým vodítkem uživatelů anglického jazyka při písemném vyjadřování, ať už formálním či neformálním. Kapitola o slovním pořádku a jeho stylistickém využití klade důraz na srovnání relativně pevného slovního pořádku v angličtině se slovním pořádkem v češtině, přičemž důraz je kladen především na problémy a časté chyby českých studentů angličtiny.

Další část je věnována osobním a úředním dopisům, jejich funkci, formě a obsahu. Podobně jako jiné publikace, monografie klade důraz na rozdíly mezi formálním a neformálním způsobem vyjadřování. Novinkou proti jiným pracím obdobného charakteru je kapitola o politické korektnosti jako jazykovém problému a hodnocení jazykových prostředků z jejího hlediska. Knihu uzavírá krátká kapitola s názvem Stylistická přijatelnost a adekvátnost, která zvažuje anglický úzus a styl z hlediska potřeb českého studenta angličtiny.

Publikace *Úvod do anglické stylistiky* je svým obsahem i strukturou vhodnou po-

můckou při zvládnání základů anglické stylistiky jak pro studenty oboru, tak pro ty, kteří se chtějí blíže seznámit s vyjadřovacími prostředky anglického jazyka.

R. POVOLNÁ

Šestero filmologických zastavení*

V dosavadní historii sborníkových řad a spisů Filozofické fakulty MU dostávají příspěvky z filmové vědy prostor v rámci řady teatrologické a filmologické, označované tradičně písmenem Q. V roce 2002 vyšel první svazek samostatné řady *Otázky filmu a audiovizuální kultury* (přísluší jí písmeno O), která má sloužit především k prezentaci členů oddělení filmu a audiovizuální kultury Filozofické fakulty MU. První číslo nové řady obsahuje příspěvky půl tuctu autorů.

Petr Szczezanik ve stati *Intermedialita a (inter)mediální reflexivita v současném filmu* zúročil výsledky své disertační práce, věnované tématu tzv. intermediality. V intermedialních formách (jež jsou založeny na fúzích různých médií, zvláště fotografie, kinematografie, videa a počítačového obrazu) podle něho nejde o „pouhá propojení a míšení různých uměleckých forem a médií“, ale hlavním strukturálním rysem výsledné intermedialní formy jsou „střet, vzájemné transformace a diference“. Ačkoliv Szczezanikův příspěvek má převážně teoretický charakter, ukazuje projevy intermediality na řadě konkrétních filmů. Podobně postupuje také Ivana Košuličová, která cituje nejnovější animované filmy světové kinematografie v souvislosti se zkoumáním vlivu technologických omezení internetového média na estetiku digitálního obrazu animovaného filmu. Digitální technologie podle ní proměňují nejen tradiční podobu kinematografie („filmový pás může být nahrazen datovým souborem, plátno monitorem počítače“), ale rovněž animovaný film, jehož digitální obraz na internetu se vzhledem k technologickým omezením internetového média dostává do specifické situace, kterou autorka v příspěvku podrobně popisuje. Pa-